

's-Hertogenbosch

Aan de leden van de vaste commissies voor Financiën en BZK
De Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA 'S-GRAVENHAGE

Uw brief van : --
Uw kenmerk : --
Afdeling : M&D
Zaaknummer : 9537325
Datum : 29 november 2019
Onderwerp : Stop oplopende bezuinigingen gemeenten

Ref. : L.J. Nelis, RA
Tel. : (073) 615 5428
E-mail : l.nelis@s-hertogenbosch.nl

Geachte leden van de vaste commissies voor Financiën en BZK,

Op 19 september jl. nam uw Tweede Kamer de motie Segers c.s. aan. Hierin werd de regering verzocht om, samen met de VNG, te onderzoeken met welke aanpassingen van de trap-op-trap-af-systematiek gemeenten meerjarig meer financiële zekerheid kunnen krijgen. Vanzelfsprekend juichen wij dit zeer toe. Maar het financiële vraagstuk voor gemeenten is breder dan dit. Als gemeenten vragen wij u om structurele compensatie voor de oplopende zorgkosten als gevolg van volumegroei en om het niet verder doorzetten van de nog steeds oplopende crisiskorting op het gemeentefonds. Duidelijk is dat als deze compensatie niet komt, de gemeentelijke financiën onder zeer zware druk blijven staan.

Als gemeenten zien wij ons nu geconfronteerd met de noodzaak om te komen tot forse bezuinigingsmaatregelen of lastenverhogingen. Deze raken de lokale samenlevingen én de individuele burgers.

Sinds 2015 wordt het gemeentefonds structureel gekort als gevolg van de opschalings-/apparaatskostenkorting, ook wel crisiskorting genoemd. Deze bezuinigingsmaatregel is in de crisistijd doorgevoerd vanuit een perspectief om te komen tot minder en grotere gemeenten waardoor efficiency mogelijk zou zijn. De beoogde beweging is echter niet doorgezet, maar de korting is blijven bestaan. Deze korting wordt ieder jaar groter en loopt vanaf 2020 nog met € 675 miljoen op tot € 975 miljoen in 2025.

Daarnaast worden gemeenten door de decentralisaties in het sociaal domein en de daarbij door het Rijk doorgevoerde kortingen geconfronteerd met tekorten die ze uit reserves en bezuinigingen op andere beleidsterreinen moeten dekken. Dat heeft geleid tot maatregelen als minimalisering van onderhoud van wegen en de openbare ruimte en het leidt inmiddels ook tot afbouw van voorzieningen zoals bibliotheken, zwembaden, versobering van armoedebelid en subsidies. Ook de uitvoering van de beleidsvoornemens uit het IBP staat onder druk.

's-Hertogenbosch

Daarbij stellen wij verder vast dat de zorgvraag alleen maar toeneemt en dat deze volumegroei na de decentralisatie (die feitelijk daarvoor al is ingezet), maar zeer beperkt is gecompenseerd en daardoor ook de transformatie onder druk staat.

Bij de gemeenten is de financiële rek er uit. Wij vragen u ons in de gelegenheid te stellen om ook de komende jaren een houdbaar financieel beleid te voeren. Alleen dan kunnen wij als lokale overheden samen met het Rijk onze belangrijke rol goed spelen bij de vele maatschappelijke vraagstukken die er zijn en nog op ons afkomen. De gemeenten de facto dwingen om te bezuinigen op basisvoorzieningen, terwijl het Rijk het financieel voor de wind gaat, is voor onze inwoners niet te begrijpen.

Wij doen een klemmend beroep op u om vanaf 2020 af te zien van de nog geraamde verdere stijging van de crisiskorting en bovendien de gemeenten versneld structureel te compenseren voor de toenemende zorgvraag in het sociaal domein.

Naar verwachting ontvangt uw Kamer in december een brief van de minister van BZK over de schommelingen in het gemeentefondsaccres. Wij vragen u onze brief te betrekken bij uw meningsvorming over de brief van de minister van BZK.

Deze brief wordt mede gesteund door het bestuur van de G40. Een afschrift van deze brief hebben wij gestuurd naar de Minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties alsmede de staatssecretaris van Financiën. Een brief van gelijke strekking als deze is toegezonden aan het bestuur van de VNG met de oproep hierover met het Rijk in gesprek te gaan.

Uiteraard zijn wij desgewenst bereid tot het geven van een nadere toelichting. In de bijlage treft u feitelijke achtergrondinformatie aan.

Hoogachtend,

Mede namens de colleges van de gemeenten Alphen aan den Rijn, Amersfoort, Apeldoorn, Arnhem, Breda, Delft, Dordrecht, Ede, Eindhoven, Groningen, Haarlem, Haarlemmermeer, Hengelo, Hilversum, Leeuwarden, Leiden, Lelystad, Maastricht, Sittard-Geleen, Tilburg, Zaanstad, Zoetermeer en Zwolle,

Burgemeester en wethouders van 's-Hertogenbosch,
De gemeentesecretaris,

De burgemeester,

drs. B. van der Ploeg

drs. J.M.L.N. Mikkers

Bijlage: Financiële problematiek van gemeenten in beeld

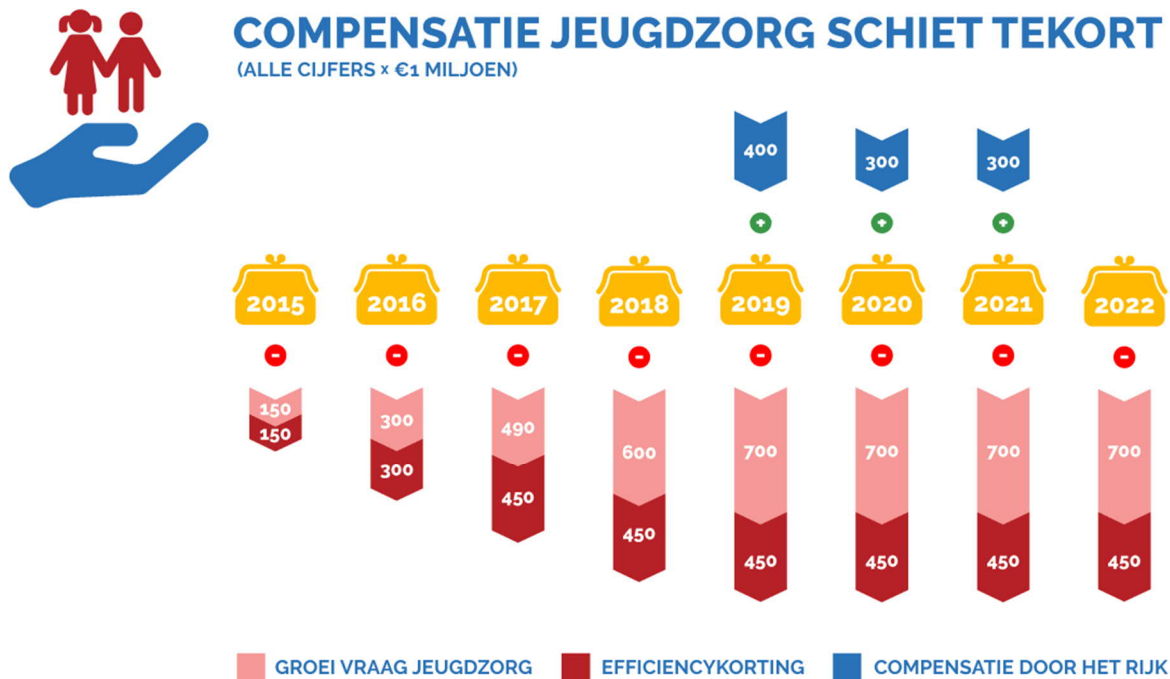
Gemeenten worden door het Rijk financieel onvoldoende in staat gesteld om hun taken goed te kunnen verrichten. Dit komt enerzijds tot uitdrukking door het niet voldoende en niet structureel honoreren van de volumegroei in de jeugdzorg en anderzijds door de (nog steeds oplopende) opeenstapeling van generieke kortingen.

De voorgestelde oplossing is helder: Compenseer gemeenten structureel voor de volumegroei in de jeugdzorg en stop de groei van de opschalingskorting (de zgn. 'crisiskorting').

Oorzaak 1: Groeiende vraag jeugdzorg zonder compensatie

Minister De Jonge erkent in zijn brief van 7 november 2019 met "Hoewel er meer kinderen in beeld zijn dan voorheen" dat de zorgvraag groeit. Gemeenten ontvangen echter geen structurele compensatie voor deze groeiende zorgvraag.

Onderstaande grafiek geeft de kostenstijging weer die wordt veroorzaakt door volumegroei (meer kinderen in de jeugdzorg) en door de efficiencykorting, afgezet tegen de compensatie van het Rijk. Laatstgenoemde korting verplicht gemeenten om hetzelfde werk te doen als het Rijk deed voor de decentralisatie, maar met minder geld. Compensatie van deze efficiencykorting is hier niet het punt, maar de korting draagt met het uitblijven van compensatie voor groei in zorgvraag wel bij aan de sterk verslechterde financiële situatie bij gemeenten. Het Rijk geeft –in de jaren 2019-2021 – een **incidentele** compensatie voor **structurele** kosten.

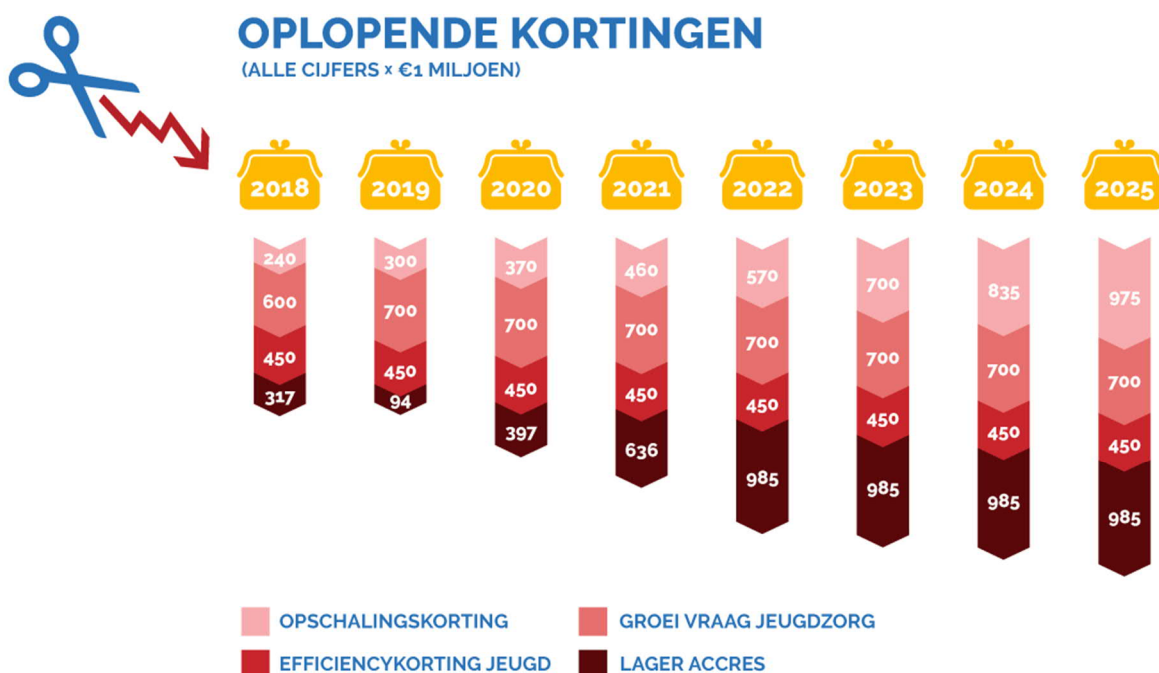

Structureel kost de gemeenten de volumegroei ruim €700 miljoen per jaar. De compensatie is € 300 miljoen. Daarnaast moeten de gemeenten de efficiencykorting realiseren.¹

Oorzaak 2: Stapeling Rijkskortingen en crisiskorting zonder crisis

In aanvulling op stijgende zorgkosten wordt de financiële situatie van gemeenten beïnvloed door een stapeling van algemene Rijkskortingen op het gemeentefonds. De omvang van die kortingen stijgt de komende jaren nog steeds.

Meest in het oog springende korting is de eerder genoemde crisiskorting (door het Rijk ook wel opschalingskorting of apparaatskostenkorting genoemd): Een korting die door het Rijk werd opgelegd aan gemeenten in het kader van een geforceerde opschaling van gemeenten tot minimaal 100.000 inwoners. Op de achtergrond speelde daarbij dat het kabinet zocht naar besparingen om de kredietcrisis het hoofd te kunnen bieden. De geforceerde opschaling vond nooit plaats, en de crisis is voorbij, maar de korting bleef bestaan. In 2019 kregen gemeenten in het kader van deze korting al €300 miljoen minder uitgekeerd. Richting 2025 loopt deze korting op tot **jaarlijks** €975 mln.

Bovenstaande tabel geeft een indruk van de opeenstapeling van kortingen en extra kosten voor gemeenten, die oplopen naar een totaalbedrag van ruim € 3 miljard **per jaar**.²

¹ De cijfers over 2015-2017 zijn ontleend aan het onderzoek 'Analyse volume jeugdhulp' (april 2019). De kostenstijging door een groeiende vraag naar jeugdzorg (volumeontwikkeling) naar ruim €700 mln. per jaar is een inschatting van de gemeente Zoetermeer van 2-3% groei.

² Bron: Gemeente Zoetermeer